

Leesavonden

HEILIGMAKING

2^e kwartaal 2013

HEILIGMAKING

Bijlagen:

1. Eigenschappen van het zaligmakend geloof, door ds. A. Comrie (p. 7)
2. Preek over het tiende gebod, door ds. R.A.M. Visser (p. 22)
3. Heiligmaking, door dr. John Owen (p. 29)
4. Citaten van enkele andere schrijvers (p. 33)
5. Verklaring van Psalm 131, door J.H. Donner (p. 37)

Over het thema heiligmaking heerst alom verwarring. Er zijn mensen die via de heiligmaking de rechtvaardigmaking willen bewerkstelligen. Helaas zijn er ook christenen die de heiligmaking als een soort nieuwe wet op het leven van Gods kinderen leggen. Anderen ontkennen de noodzaak van de heiligmaking, omdat God immers al hun zonden vergeven heeft. Maar Gods Woord leert ons dat zonder heiligmaking niemand de Heere zal zien.

Wij gaan opnieuw lezen wat ds. Comrie hierover schrijft in het boek 'Eigenschappen....', hoofdstuk 3:

Het geloof is een genade die de ziel reinigt.

VRAGEN.

Lees Bijlage 1: Comrie (p. 7)

Inleiding.

Vraag 1. Het Koninkrijk der Hemelen is gelijk een zuurdesem (een zuur, gegist meel dat aan brooddeeg wordt toegevoegd om het te laten rijzen).

Waarom wordt dit Koninkrijk, dat het genadeleven van elke gelovige voorstelt, vergeleken met een zuurdesem?

Wat er wordt verondersteld (p. 7)

vraag 2 Het hart van alle mensen is van nature vuil en onrein. In deze paragraaf spreekt Comrie over de eerste schuld en de tweede schuld. Wat is het onderscheid tussen deze twee?

Comrie schrijft: de eerste schuld wordt in de rechtvaardigmaking weggenomen en de tweede schuld in de heiligmaking.

Vraag 3 Is dan de schuldvergeving in de rechtvaardigmaking niet volkomen en moeten wij dan toch nog zelf iets aanbrengen door heilig te leven?

Vraag 4 De vermogens van onze ziel zijn alle onrein. Wat zijn de vermogens van onze ziel?

Waarin de reiniging bestaat (p. 8)

Vraag 5 De reiniging van het hart wordt ook wel genoemd de heiligmaking. Wat is dat, heiligmaking? Kun je hier een omschrijving van geven?

Kenmerken van reiniging (p. 9)

Vraag 6 De heiligmaking is onderworpen aan groei en minder worden. Oorzaak: velen hebben hun eerste liefde verlaten. Wat wordt hiermee bedoeld?

God als werkende oorzaak (p. 9)

Vraag 7

- Kan iemand die niet gerechtvaardigd is wel geheiligd worden?
- Kan iemand die wel gerechtvaardigd is, maar dit nog niet weet, wel geheiligd worden?
- Kan iemand die zich niet gerechtvaardigd weet, wel volgens Filipp. 2:12, zijn eigen zaligheid werken met vreze en beven, de heiligmaking najagen uit dankbaarheid? (zie eerste regels van 'God als werkende oorzaak').

Ds. Comrie schrijft dat de gelovige machteloos en onbekwaam is om zichzelf te reinigen. Je leest ook dat God dit werk volledig op Zich genomen heeft.

Ds. Visser schrijft in punt 2 (p. 2222): In de Bijbel volgt uit het móeten van Gods kant nooit het kúnnen van onze kant!

Lees nu Bijlage 2, ds. Visser, punt 3 (p. 25).

Heid. Catech. vraag 115: waarom laat ons dan God alzo scherpelijk de tien geboden prediken, zo ze toch niemand in dit leven houden kan?

Vraag 8 Waarom zo scherp, daar toch blijkt dat niemand ze houden kan? Is dat niet allemaal verspilde moeite??

HEILIGMAKING OF WERKHEILIGHEID ?

Lees Bijlage 4: citaat van J.C.Ryle (p. 34),

In de heiligmaking zijn onze eigen werken van enorm belang en gebiedt God ons te strijden, te waken, te bidden, ons in te spannen, moeite te doen en te arbeiden.

Vraag 9 Ons inspannen, moeite doen, arbeiden...

Is het dan tóch genade **en** onze inspanningen, oftewel goede werken?

Lees Bijlage 4: heiligmaking of werkheiligheid (p. 33).

Vraag 10 Wat is werkheiligheid?

Het geloof als middellijke oorzaak (p. 10)

Ds. Comrie schrijft: Hoewel we spreken over het geloof, we nu de werking daarvan bedoelen.

Vraag 11 Wat is hier het verschil met de rechtvaardigmaking?

Reiniging van het verstand (p. 11)

Het geloof is ook een werkzaam vermogen in het verstand dat reinigt van de hardnekkige vijandschap. Het doet zien dat de zaligheid daarin gelegen is dat Jezus mag toenemen en zichzelf minder worden. Daardoor worden de gelovigen voor de Heere tot een gespeend kind gemaakt. Hier kunt u meer over lezen in Bijlage 5: Psalm 131 door J.H.Donner.

In de volgende alinea schrijft Comrie dat het geloof eveneens het hart reinigt.

Vraag 12 Hoe gaat dat?

Reiniging van de wil (p. 13)

Ook reinigt het geloof de wil door het metterdaad laten proeven en smaken van de liefde van God in Christus. Liefde is de slijpsteen van de liefde.

Vraag 13 Kun je uitleggen wat met deze uitdrukking bedoeld wordt?

Reiniging van het geweten. (p. 14)

Vraag 14 Wat is de eerste geloofsoefening?

Hoe het geloof het hart reinigt, lees ook Bijlage 3: **John Owen, B** (p. 30)

Owen schrijft: En een bijzondere geloofswerkzaamheid op het bloed van Christus ter reiniging van onze ziel van de zonde wordt van ons geëist.

Vraag 15 Welke is die bijzondere geloofswerkzaamheid?

Vergelijk Comrie B (p. 15) met Owen B (p. 29)

Vraag 16 Comrie: hoe kan ik komen, als ik de juiste gestalte en de verbrijzeling van mijn ziel, de ware verootmoediging mis? Ik moet toch tot Jezus komen als een verslagene van hart?

Lees Comrie C (p. 6) en Owen, C (p. 32)

Vraag 17 Hoe is het geloof werkzaam in het gebedsleven?

Lees Comrie E (p. 20) en Owen D (p. 32)

Vraag 18 Waarom toch is het nodig dat Gods kind tot het einde toe voortdurend zo moet strijden met zijn eigen verdorvenheid?

Lees ds. Visser, punt 2 (p. 22).

Ds. Visser schrijft : ' Ge oefende kinderen van God zijn mensen die in de weg van strijd geleerd hebben om hun gang vast te maken in het Woord van God en in Christus' borgwerk.

Vraag 19 Hoe gaat dat, je gang vast maken in het Woord van God en in Christus' borgwerk?

Vraag 20 De allerheiligsten, zijn dat hóógbekeerde mensen?

Lees ds. Visser, punt 3 (p. 25): En ontdekking aan *de geestelijkheid van de wet* heeft niets te maken met de *letter van de wet* in allerlei regels en inzettingen van mensen.

Vraag 21 a. Wat is de geestelijkheid van de wet?

b. Wat is de letter van de wet?

BIJLAGE 1: ds. Comrie, Eigenschappen van het zaligmakend geloof,
Hoofdstuk 3: **Het geloof is een genade, die de ziel reinigt.**

...gereinigd hebbende hun harten door het geloof. Handelingen 15:9.

Inleiding.

‘Het Koninkrijk der hemelen is gelijk een zuurdesem, welke een vrouw nam, en verborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was’, zegt Jezus in Mattheus 13:3.

Zo is het Koninkrijk der hemelen niets anders dan het genadeleven dat elke gelovige ondervindt, als hij door de onweerstaanbare werking van de Geest van dood levend gemaakt wordt. Dit wordt vergeleken met een zuurdesem, die een vrouw nam en in drie maten meel verborg totdat het geheel gezuurd werd. Het beeld dient om aan te tonen dat dit genadeleven in alle vermogens van de ziel doordringt, opdat Gods beeld in elk daarvan zal worden opgericht. Toegepast op onze tekst, houdt dit in dat de apostel hier met zoveel woorden aantoont dat het geloof de vermogens van de ziel geheel en al naar Gods beeld verandert, als het geloof het hart reinigt en dus als een zuurdesem in al die vermogens verborgen ligt.

Het hart gereinigd.

Het waren hun harten die gereinigd werden. In figuurlijke zin wordt daaronder de gehele ziel van de mens verstaan. De ziel die een redelijke zelfstandigheid is, met verstand, wil en oordeelsvermogen begiftigd. Dit zien wij terug in Gods rechtvaardige eis: ‘Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens’, Spreuken 4:23. Soms worden met het hart de vermogens van de ziel bedoeld, zoals dan eens het verstand, dan weer de wil, en ook het geheugen.

Wij moeten dus in onze tekst onder het hart *de ziel met al haar vermogens* verstaan, maar toch niet met uitsluiting van de uitwendige mens, omdat de ziel of het hart als het beste deel voor de hele persoon genoemd wordt. En ook is het zo dat waar het hart werkelijk wordt gereinigd, ook de uitwendige daden worden gereinigd. Een goede boom brengt immers goede vruchten voort, en uit een reine fontein komt zuiver water.

Wat er wordt verondersteld.

Het hart van alle mensen is van nature vuil en onrein. Er is een schuld van Adam, die al zijn nakomelingen wordt toegerekend, die hierin bestaat dat al Adams nakomelingen ontvangen en geboren worden onder Gods toorn en vloek. Zij zijn onderworpen aan al de ellendigheden van dit leven tot aan de

dood toe en daarna aan de helse pijnen tot in eeuwigheid. Dit wordt gewoonlijk *de toegerekende erfschuld* genoemd. Wij moeten weten dat er als gevolg van de toegerekende schuld van Adam ook een schuld is *die ons aankleeft*. Deze bestaat uit het missen van Gods beeld, en de verdorvenheid van de gehele natuur. Dit laatste zorgt ervoor dat de mens niet in staat is ook maar iets goeds te doen, en geneigd is tot het haten van God en zijn naaste. De eerste schuld wordt in de rechtvaardigmaking weggenomen, maar de tweede schuld –en daarin is de onreinheid waarover het in de tekst gaat- in de heiligmaking, waardoor alleen het hart gereinigd wordt.

‘Wie zal een reine geven uit de onreine? Niet één. Job 14:4.

Ook als wij op *de vermogens van onze ziel* letten, zullen we deze onreinheid in die alle duidelijk zien:

Het *verstand* is lichtzinnig, en niet alleen onbekwaam maar ook de duisternis zelf en daardoor niet in staat om de dingen te begrijpen die van de Geest zijn. De wijsheid van het verstand is op zijn best genomen alleen maar vijandschap tegen God, Romeinen 8:7.

Het *geweten* is aangetast door ongeloof en als met een brandijzer dichtgeschroeid, waaruit voortvloeit dat het meestal in slapende en dode toestand is.

De *wil* is afkerig van God en Zijn weg. Ze wil zich niet aan de Heere onderwerpen en Hem niet gehoorzamen.

De *gemoedsbewegingen* zijn ongeremd als tomeloze paarden. Ze zijn besmet door allerlei onreine hartstochten, waarbij het verstand en de wil in gevangenschap geleid worden door de kracht van de begeerlijkheid die eigen is aan de verdorvenheid. Uit dit alles kunnen wij wel opmaken wat een onrein en walgelijk schepsel de mens in de staat van zijn natuur is, waarin hij van het leven met God vervreemd is. Dit is het wat in onze tekst voorondersteld wordt als er over reiniging gesproken wordt.

Waarin de reiniging bestaat.

De reiniging waarover de apostel spreekt, is niets anders dan de heiligmaking. Dat is die uitnemende weldaad van het genadeverbond, waardoor de gehele mens door de krachtdadige werking van Gods Geest in hem naar het beeld van God wordt vernieuwd, en van dag tot dag hoe langer hoe meer bekwaam gemaakt wordt om aan de zonde af te sterven en voor God te leven. U moet er dus acht op slaan dat dit betrekking heeft op de gehele mens, in- en uitwendig. Inwendig wordt de ziel in al haar vermogens gereinigd. Het verstand wordt verlicht, de wil geheiligd, het geweten gereinigd en de gemoedsbewegingen geregeld, en dit wordt bij de mens in

uitwendige zin waargenomen, omdat al diens leden gemaakt worden tot werktuigen van de gerechtigheid.

Kenmerken van reiniging.

Wat de kenmerken van deze reiniging betreft, moet allereerst gezegd worden dat de reiniging of heiligmaking de rechtvaardigmaking veronderstelt. Het geweten moet immers eerst in het bloed van Christus gewassen worden –in de rechtvaardigmaking- voordat de mens de levende God kan dienen, Hebreeën 9:14. Verder is het waar dat deze reiniging trapsgewijs plaatsvindt. Dat heeft God om heilige en wijze redenen zo bepaald, opdat de ziel voortdurend van Hem afhankelijk zou zijn en heilig blijft verlangen naar de volmaaktheid. Ook is de reiniging onderworpen aan groei en minder worden. Dat is er de oorzaak van dat velen zich moeten bekeren en moeten doen wat zij eerst deden, zij hebben namelijk hun eerste liefde verlaten, Openbaring 2:4 en 5. Vervolgens is het zo dat de meest gevorderden nog maar een klein stipje van de heiligmaking hebben. Paulus zelf betuigde dat hij nog niet had ontvangen, maar ernaar jaagde. Ten slotte wordt de reiniging voltooid in de dood, als de zielen volmaakt worden in heiligheid, en direct in de staat van heerlijkheid overgaan.

Waarom zo genoemd?

Het herstellen van Gods beeld in de ziel wordt een reiniging genoemd –zoals er ook in het Oude Testament over reiniging wordt gesproken- omdat hierdoor alles wat onrein en vuil is, wordt gereinigd, Hebr. 9:14. Het is ook een reiniging omdat de persoon om wie het gaat, losgemaakt wordt van dienstbaarheid in algemene zin en geheiligd wordt tot de dienst van God, Rom. 12:1. Lettend op de genezing van melaatsen, is het in de derde plaats een reiniging, omdat de ziel die gereinigd wordt, tot de gemeente van de levende God wordt toegelaten om God, Die een Geest is, in geest en waarheid te dienen.

Hoe komt die reiniging tot stand?

God als werkende Oorzaak.

Het is wel de plicht van een mens zichzelf te heiligen en te reinigen van alle vuilheid van ziel en lichaam. Het is zijn plicht om zijn eigen zaligheid te werken met vreze en beven, Filipp. 2:12, de heiligmaking na te jagen, en ernaar te streven dat hij heilig is in heel zijn levenswandel, zoals God Die hem geroepen heeft, heilig is. Het is immers een helder en waar getuigenis dat niemand God zal zien zonder heiligmaking. Ondertussen is de gelovige

vanuit en door zichzelf hiertoe ten enenmale machteloos en onbekwaam, omdat hij ervaart dat het kwade bij hem op de loer ligt als hij het goede wil doen. Dat is zó erg het geval dat hij met Paulus moet uitroepen: 'Het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik'. Daarom is het voor de ware gelovigen een uitnemende troost, dat God dit werk om Zijn volk te heiligen en te reinigen op Zich genomen heeft, en wel in overeenstemming met zo veel dierbare beloften die Hij in het genadeverbond heeft gedaan. De Schrift schrijft dit werk heel duidelijk aan God toe. In het algemeen leert Paulus dat dit Gods werk is, zoals Filippenzen 2:13 stelt: 'Want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen'. God zegt Zelf dat Hij dit doet, zoals uit Ezechiël 36 en andere plaatsen in de Schrift blijkt. In het bijzonder wordt de reinigmaking of heiligmaking aan de drie-enige God toegeschreven. Dan eens aan de Vader, zoals in Joh. 17: 'Heilige Vader, (...) heilig hen in Uw waarheid'. Dan weer aan de Zoon, Die hiervoor in de wereld gekomen is om de werken van de satan te vernietigen, een heilig volk te verkrijgen en hen te verlossen van al hun vijanden, opdat zij God zonder vrees zullen dienen. Aan de Heilige Geest wordt dit werk van de heiligmaking wel in het bijzonder toegeschreven, omdat Hij in het huishoudelijk werk der genade de gelovigen heiligt en reinigt. Onder andere ook hierom wordt Hij de Heilige Geest genoemd, 2 Thess. 2:13. Deze drie-enige God reinigt de ziel door het *instorten van heiligheid* in al haar vermogens, en door die te koesteren en te verlevendigen, totdat het door Hem begonnen werk wordt voltooid en de ziel volmaakt zal zijn in heiligheid.

Het geloof als middellijke oorzaak.

Hoewel God de werkende Oorzaak is, maakt Hij toch gebruik van middelen. Zonder deze zullen alle andere oorzaken weinig gevolgen kunnen hebben, omdat het zonder geloof onmogelijk is aan God te behagen. Deze middellijke oorzaak is dus het geloof, want er staat: hun harten gereinigd hebbende door het geloof. We willen daarover enkele dingen zeggen.

We moeten hier onder 'geloof' het zaligmakend geloof verstaan, dat zich in alle vermogens van de ziel verspreidt, zoals de zuurdesem waarover we in de inleiding gesproken hebben. We moeten intussen wel opmerken dat, hoewel we spreken over het zaligmakend geloof, we nu de *werking* daarvan bedoelen. De heiligmaking komt immers tot stand vanuit de vereniging met Christus en vanuit de rechtvaardigmaking. Het gaat er immers om dat zij die door Gods rechterlijke uitspraak gerechtvaardigd zijn, moeten tonen dat hun geloof niet dood is, maar werkzaam door de liefde.

Reiniging van het verstand.

Het geloof is een middellijke oorzaak om het verstand te reinigen van duisternis, verblinding, onkunde en vleselijke lusten. Het is een licht in de ziel waardoor de verblinding, de onkunde en de duisternis enigermate uit de ziel worden verdreven. Daardoor wordt de ziel ertoe gebracht om met het licht dat van God komt, een helder zicht te krijgen op God Zelf, de weg van de genade, Christus, de zonde en andere zaken meer. Het geloof is immers een bewijs der zaken die men niet ziet, Hebr. 11:1. Het woord 'bewijs' betekend dat het de aanwezigheid, de reële tegenwoordigheid van iets aangeeft. De ziel wordt nu in een gestalte gebracht dat ze moet zeggen: 'In Uw licht zie ik het licht. De duisternis is voorbijgegaan; ik ben licht in de Heere'. Dit veroorzaakt niet alleen aanbidding en verwondering, maar ook een verfoeien en walgen van zichzelf op de meest gevoelvolle wijze. Daardoor zegt men met Job in hoofdstuk 42:5 en 6: 'Nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij (...) in stof en as'. De ziel ziet hierdoor de beminnelijkheid, aanbiddelijkheid en dierbaarheid die in al Gods deugden zijn als evenzoveel ondersteuning voor de ziel om daarop te rusten.

Hierdoor wordt de ziel op een krachtvolle wijze gereinigd, zoals uit 2 Kor. 3:18 blijkt, waar staat dat Zijn heerlijkheid als in een spiegel gezien wordt en wij in gedaante veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door de Geest des Heeren. Als gelovigen op deze berg zijn, kan hun oog niet verzadigd worden van zien. Zij zouden wel tabernakels willen maken, om veertig en zelfs meer dan veertig dagen daarin te wonen. Want dan wordt het de begeerte om in dit heiligdom te wonen om daar de lieflijkheid van de Heere te aanschouwen en voortdurend Zijn sterkte en eer te zien. Wat doet dit hun gezicht blinken, zoals bij Mozes! De ziel ziet in alle wegen van de Heere zo'n gepaste en onbevattelijke wijsheid, dat ze moet uitroepen dat al Zijn doen enkel majesteit en heerlijkheid is. En als er iets in de ziel is wat daartegen opkomt, wat wordt dat dan verfoeit! Dan wordt de ziel toegeroepen: 'Doch gij, o mijn ziel, zwijg Gode; want van Hem is al mijn verwachting', vgl. Psalm 62:6.

Als u hier in meerdere of mindere mate kennis aan hebt, gelovigen, dan zult u hier uw zegel aan hangen dat dit wonder uw hart reinigt.

Het geloof is ook een werkzaam vermogen in het verstand, dat het daardoor reinigt van de hardnekkige vijandschap die erin huist. Het is dan een middel dat al de hoogten afbreekt die zich tegen God en de kennis van Christus verheffen. Het geloof leert de ziel en overtuigt haar ervan dat ze van zichzelf dwaas en verblind is. Het doet zien dat de ziel slechts een groot beest voor God is en dat haar zaligheid daarin gelegen is dat Jezus mag toenemen, maar

zijzelf minder worden. Daardoor worden de gelovigen voor de Heere tot een gespeend kind gemaakt, en hebben ze een begeerte om met verloochening van het vleselijk verstand aan Jezus' voeten te gaan zitten en door Hem onderwezen te worden. Ze willen niets anders doen dan vragen: 'Wat wilt Gij, Heere, dat ik doen zal? Dan willen ze niets begrijpen dan alleen door het onderwijs en de verlichting van de Heere Zelf. O, wat wordt het hart gereinigd en van veel kwaad gezuiverd als ze door verootmoediging klein gemaakt wordt.

Het geloof reinigt als een werkzame kracht in het verstand eveneens het hart. Het stelt Jezus in Zijn innemendheid en beminnelijkheid voor ogen als Degene Die de banier draagt boven tienduizenden, als Degene Die blank en rood is en Die het zo waard is geliefd en gediend te worden. Ja, al wat aan Hem is, is gans begerlijk, Hooglied 5:16. Het geloof ziet Jezus in de belofte. Het rust niet totdat het Hem samen met de oude Simeon in de armen neemt. Als de ziel deze lieflijke Jezus omhelsd heeft, moet Hij als een bundeltje mirre tussen de borsten vernachten. De ziel moet onder deze appelboom zitten, waarvan de schaduw haar zo'n genoegen doet. Als ze hieronder zit, verdrijft de reuk van haar nardus en duduim (zie citaat van ds.v.Reenen in bijlage 4) de stank van haar zonde zó dat Jezus haar aanziet en zegt: 'Gij zijt schoon, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte, Mijn zuster, Mijn bruid; er is geen gebrek aan u'. vgl. Hooglied 4:7. Zo reinigt het geloof het hart en wel zó dat de gelovigen een zaad genoemd worden dat door de Heere gezegend wordt, en dat zij die hen zien, zullen erkennen dat zij met Jezus hebben verkeer, Jesaja 61:9 en Hand. 4:13.

Het geloof is tenslotte een werkzame kracht in het verstand, die het daardoor reinigt van de wispelturige en wegzwervende gedachten die erin omgaan. Het vestigt de gedachten van de ziel namelijk op Jezus en alles wat in Hem is, zodat Jezus de overhand heeft. O, dan is Jezus zowel 's morgens als 's avonds niet alleen de Eerste en de Laatste in de gedachten, maar dan stellen de gelovigen Hem voortdurend voor zich en roepen zij uit: 'Ik moet in Hem blijven, zal ik vrucht dragen, zoals de rank in de wijnstok is'.

O, dat waar ik ging of stond, dat ik mij slechts dicht bij Jezus vond.

Dit geloof heeft zo'n reinigende kracht, dat de gelovigen die het mogen bezitten, niet heen en weer geschud of gemakkelijk tot zonde verleid zullen worden. Zij kunnen of willen immers niet met een ander overspelig omgaan, nu zij oog in oog met hun Bloedbruidegom verkeren.

Reiniging van de wil.

Hoewel het geloof zijn voornaamste zetel in het verstand heeft, is het toch ook een werkzame kracht in de wil. Het geloof reinigt en zuivert de wil van de krachtige werking die uit de verdorvenheid voortkomt. Deze verdorvenheid wordt namelijk in de wil gevonden als de zetel ervan. Het geloof is een werkzame kracht in de wil, die haar reinigt van de overblijfsels van de nog in haar aanwezige aangeboren vijandschap tegen God. Na de val kan de mens God immers niet beminnen zoals Hij Zich in de wet als een heilige en rechtvaardige God openbaart. Maar het geloof brengt de ziel tot het verbond der genade, waarin God Zich openbaart als barmhartig en goedertieren en bekendmaakt dat Hij de zondaar uit genade kan en wil zaligen, omdat Zijn Zoon ten volle aan Zijn gerechtigheid heeft voldaan. En telkens als de ziel dit opmerkt, wordt de vijandschap ten onder gebracht en moet ze uitroepen: 'Als God Zijn Zoon niet gespaard heeft maar overgegeven tot de dood, dan bewijst Hij dat Hij vol liefde is'. Dit wekt in de ziel liefderijke en goedertieren gedachten ten aanzien van God op, omdat het altijd wáár blijft dat liefde de slijpsteen van de liefde is. De liefde van de ziel tot God ontstaat immers door het zien dat God éérs heeft liefgehad.

Het geloof is eveneens de werkzame kracht in de wil, die de onwil wegneemt om tot Jezus te komen en van Hem te kopen zonder geld en zonder prijs. Als het geloof in de wil werkt, wordt ze geheel gewillig om Jezus te kiezen en tot Hem te vluchten, zoals de duiven naar de voor haar vertrouwde vensters. Zo komt de ziel tot een rusten in Gods weg, tot een rusten in Zijn Zoon, tot een rusten in alles wat God van hem vraagt. Hij onderschrijft dan met eigen hand: 'Ik wil van de Heere zijn. Andere heren hebben over mij geheerst, maar ik zal voortaan bij de naam van Jakobs God genoemd worden'.

Ook reinigt het geloof de wil door het metterdaad laten proeven en smaken van de liefde van God in Christus. Daardoor mag de ziel vrede met God ervaren door Jezus Christus, en blijdschap in de Heilige Geest, omdat de liefde van God in het hart wordt uitgestort. Als de ziel deze liefde geproefd heeft, verlangt ze niet meer naar begerenswaardige zaken vol zonde. Integendeel, de ziel zegt: 'De liefde van Christus dringt mij, dit oordelende dat, indien Een voor allen gestorven is, ik ook gestorven behoort te zijn aan alles wat geen God en Jezus is, vgl. 2 Kor. 5:14.

Tenslotte buigt het geloof de ziel om de wil van God te omhelzen als heilig, wijs en goed in alle omstandigheden die Hij haar doet overkomen, en te zeggen: 'O, Heere, Uw wil geschiede! Leid mij door Uw raad, en laat ik steeds weer de drang en de geschiktheid krijgen en ten volle bereid zijn om mijzelf

te verloochenen, mijn kruis op mij te nemen en U als een blinde te volgen in een weg die ik niet geweten heb.

Reiniging van het oordeelsvermogen.

Het geloof is ook een werkzame kracht om het oordeelsvermogen te reinigen, waardoor dit vermogen op een juiste wijze een standpunt inneemt over de weg die de Heere gaat als de enige en veilige weg tot behoud. Dat gaat met zoveel kracht gepaard dat deze zienswijze een bevestigd voornemen wordt om de rechten en instellingen van God te onderhouden. De ziel moet zich immers steeds weer verblijden over Gods getuigenis, méér dan over alle rijkdom. Daardoor is het voor de ziel, door het geloof met Jezus verenigd, een innige blijdschap om wel te doen.

Reiniging van het geweten.

Het geloof reinigt ook het geweten, en dat wel in de eerste geloofsoefening, namelijk in het gaan tot Jezus' bloed als de geopende fontein tegen de zonde en onreinheid, om in het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, gedompeld en van alle zonde gereinigd te worden. Zo wordt het geweten gereinigd van dode werken en de ziel in staat gesteld om de levende God te dienen. Het geweten wordt ook gereinigd in het dagelijkse doen en laten, waarbij het pas na een begane zonde rust of vrede verkrijgt, als men daadwerkelijk en steeds opnieuw op het Lam Gods ziet en Jezus door het geloof aanneemt om van die zonde vrijgesproken te worden. Het geweten krijgt dan ook vrijmoedigheid om op grond van Jezus' borggerechtigheid tot God te gaan om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

Reiniging van de gemoedsbewegingen.

Ook de gemoedsbewegingen worden door het geloof gereinigd en teruggeroepen van al het zweven over de bomen. Ze worden aan het verstand en de wil onderworpen en gericht op het juiste Voorwerp van het geloof, de drie-enige Verbondsgod, om Hem boven alles hoog te schatten. Want u die gelooft, is Hij dierbaar.

Reiniging van het geheugen.

Tenslotte wordt het geheugen door het geloof gevormd tot een goede schatkamer om daaruit de goede dingen die erin verzameld zijn, naar voren te kunnen brengen. In het geheugen worden immers alle woorden bewaard die Jezus tot de ziel spreekt, zodat de gelovigen oude en nieuwe dingen

kunnen voortbrengen en kunnen vertellen wat de Heere aan hun ziel gedaan heeft. Als het geloof niet werkzaam is, bemerkt de gelovige dat hij verward is en niets kan overdenken en dat zijn tong aan zijn gehemelte kleeft. Maar als het geloof zijn licht in het geheugen laat stralen, geeft het hart van zo iemand een goede rede op en spreekt het zijn gedichten uit van zijn Koning, vgl. Psalm 45:2. Welnu, als het geloof zo het hart reinigt, wordt ook de mens in uitwendige zin gereinigd; maar dat zal ik nu niet uitwerken.

Hoe het geloof het hart reinigt.

A. Nu we hebben gezien dat het geloof werkzaam is om de ziel en al haar vermogens te reinigen, zullen wij ook onder uw aandacht brengen hoe het geloof werkt om tot reiniging te komen in de gang van het leven van een christen. Degene van wie de ziel door het geloof gereinigd wordt, wordt immers in alles wat hij doet door datzelfde geloof geheiligd. We moeten dan ook op de volgende zaken letten:

Het geloof reinigt het hart in die zin dat de ziel op een gevoelige en hartbrekende wijze de zonde in haar eigen natuur opmerkt. Dan laat het geloof enerzijds aan de ziel zien hoe gruwelijk, Godonterend en verdoemelijk het karakter van de zonde is, maar anderzijds brengt het de ziel bij Jezus in de hof van Gethsémané. Daar mag ze Jezus zien als een Worm Die op de aarde rondkruipt, als Iemand Die grote druppels bloed zweet onder de last van Gods toorn die op Hem lag. Het geloof brengt de ziel op Golgotha, en daar ziet de gelovige dat zijn zonden de doornen en nagels waren die Hem het goddelijk bloed uit de huid persten. Dan hoort hij Jezus als het ware tegen hem zeggen: ‘Zie eens, ziel, hoeveel Ik voor u heb moeten lijden. Wat kostte u Mij veel vóór u verlost kon worden! O, deze straf en deze striemen waren op Mij vóór u vrede en genezing kon ontvangen!’. En dan zegt het geloof: ‘Lieve Jezus, hebt U dat geleden voor zo’n monster als ik? O, laat mij niet meer zondigen!’. De gelovige komt met Maria en zegt: ‘O, dierbare Jezus, U hebt mij veel vergeven. Ik heb U zo lief, laat mij daarom maar aan Uw voeten zitten en laat mij die met de hete tranen van mijn kinderlijke droefheid wassen en met de lokken van mijn haar afdrogen’. Dan ziet de ziel Hem Die men doorstoken heeft, en zij treurt.

B. Het geloof reinigt ook in die zin dat het geloof aan de gelovige die zich opnieuw bezoedeld heeft met de zonde, de geopende heilsfontein doet zien om in die Jordaan gereinigd te kunnen worden van zijn melaatsheid. In de ziel wordt het donker door de zonde. Ze weet daarom niet hoe ze een begin moet maken met die reiniging. Dan klinkt het in het hart: ‘O, ik zondig zo

aanhoudend, dat ik niet aan Jezus durf te denken, Die ik zo vaak met mijn zonden terg'. Maar dan zegt het geloof: 'Ja, als Hij een mens was van gelijke beweging als u, dan was het gebeurd! Maar Hij is de Jehova, Die niet verandert en daarom worden de kinderen van Jakob niet verteerd. Hij vergeeft menigvuldig. Er is niet slechts één vergeving bij Hem, maar vergeving op vergeving, opdat Hij gevreesd wordt'. Weet u dan niet, o trage ziel om te geloven, dat het doel van Zijn komst is om vrije genade te verheerlijken? Hoe groter dan uw zonden zijn, hoe meer de genade van de Heere kan worden grootgemaakt. De ziel zegt daarop weer: 'Ja, dat heb ik in het begin wel geloofd, maar ik wijk steeds opnieuw af. Ik word niet reiner en niet heiliger, en daarom ben ik bang dat ik misbruik maak van de vrije genade en Jezus tot een dienaar van de zonde maak, als ik steeds opnieuw tot Hem om vergeving ga'. Maar het geloof zegt dan: 'Wees daar niet bang voor, want het is Jezus' ambt waarin Hij door de Vader gesteld is om vergeving en bekering van zonde te geven. Hoe meer gebruik u maakt van het ambt van Jezus, Die vol liefde is, hoe liever Hij het heeft. Ja, Hij neemt het u kwalijk als u niet voortdurend tot Hem komt. Hoe kan ik komen? Vraagt de ziel. Ik heb de juiste gestalte niet, en mis de verbrijzeling van mijn ziel, de verslagenheid van mijn hart en de ware verootmoediging, die toch aanwezig moeten zijn in iemand die tot Jezus komt. Wilt u dan eerst uzelf helpen en dan pas komen om geholpen te worden? zegt het geloof. Wilt u een geldbedrag meenemen naar de markt van vrije genade? Dat is de weg niet. Jezus' bloed krijgt niet méér kracht door uw weke gemoed. Of u nu hard of week van gemoed bent, Jezus' bloed is even krachtig. Waarin zal een diamant kunnen smelten dan alleen hier, in dit bloed? Het is pas door een zien op Hem en een komen tot Hem, Die u doorstoken hebt, dat u kunt treuren. Die wil, die kome, en neme van de wateren des levens om niet. Het geloof reinigt in die zin dat het de ziel ogen en voeten geeft om de Fontein te zien en er daadwerkelijk naartoe te gaan. Het geloof zegt: ik zie daar de Fontein, ik zie dat die openstaat voor degene die wil, ja, ik zie dat deze zelfs stroomt naar de grootste van de zondaren. Ik hoor de Bruidegom zeggen: 'Kom! Ja, die wil, die kome en neme de wateren des levens om niet'. Hierdoor worden de voeten geschoeid met de bereidheid van het Evangelie en de gehoorzaamheid aan Gods gebod om in Zijn Zoon te geloven. De ziel zegt dan: op Uw woord, Heere Jezus, kom ik tot U. O, nu worden de voeten lichter dan die van de hinden of de reeën. De ziel komt alle bezwaren te boven en gaat zich van top tot teen wassen in deze Fontein van heil. Daaruit mag ze tevoorschijn komen als een duif met haar vleugels overdekt met zilver en haar veren met uitgegraven geluwen goud, vgl. Psalm 68:14. De ziel

van de gelovige wordt dan opnieuw gewassen in het bloed van het Lam. En de Hogepriester Jezus zegt tegen hem die daar als een melaatse stond: 'Ik wil, word gereinigd'. En dan wordt de ziel direct rein.

Het geloof reinigt eveneens in die zin dat het de ziel van de gelovige bekwaam maakt om zijn hart voortdurend in de handen van Jezus te leggen. Zo kan Deze door Woord en Geest en al de middelen die aan de mens ten koste gelegd worden, Zijn heiligend en reinigend werk doen. De ziel zegt: ik geef mijn ziel in Uw hand als leem in de handen van de grote Pottenbakker, met een nederige zucht en bede: Heilige Jezus, heilig mij, opdat ik heilig zij als Gij!'. O Heere, zegt de ziel, houd Uw hand maar steeds gereed tot het werk, en verenig mijn hart steeds weer tot de vrees van Uw naam.

Het geloof reinigt in die zin dat door zijn kracht de ziel voortdurend in Jezus blijft zoals de ranken in de wijnstok, waardoor de ziel vruchten mag voortbrengen. De wijnstok draagt immers de ranken en geeft steeds weer leven, groei en vruchtbaarheid aan elke rank. Zo is het ook wat de ziel betreft: als ze in Jezus blijft en als een arme en machteloze van Hem afhankelijk is om vooraf, op het ogenblik zelf en achteraf genade te ontvangen, dan ontvangt de ziel uit Zijn volheid genade voor genade. Dat wil zeggen: de ene voor de andere genade, dus genade om de al ontvangen genade nog weer te versterken. Daardoor brengt de ziel als een goede wijnstok, geplant op een goede en vruchtbare heuvel, goede en rijpe druiven voort tot heerlijkheid van God.

C. Het geloof reinigt ook in die zin dat door zijn kracht de ziel op Gods beloften leeft en erop vertrouwt dat Hij Die het gesproken heeft, het ook doen zal. Zo gaan de gelovigen in hun gebed met de belofte tot God, terwijl zij roepen en met Hem worstelen of Hij toch wil denken aan het Woord tot Zijn knecht gesproken, waarop Hij hen heeft doen hopen.

D. Het geloof reinigt tenslotte in die zin dat het de ziel doet opzien naar de hemel, de stad die fundamenten heeft, waarvan God de Kunstenaar en Bouwmeester is. O, als de ziel hierop ziet, wordt ze gewillig gemaakt om overdag de hitte en 's nachts de koude te doorstaan. Ja, ze wil graag met tranen zaaien, omdat de tijd spoedig zal aanbreken om met vreugde te maaien. Dit geeft de gelovigen een volle bereidheid in het hart om de volle last en de zonde die hen zo gemakkelijk omringt, af te leggen zodat ze zonder hindernis kunnen voortgaan. Zo mogen zij de prijs verkrijgen, namelijk de kroon der heerlijkheid en rechtvaardigheid die God, de rechtvaardige Rechter, hun geven zal. Dit moedigde Jezus Zelf aan in Zijn

gehoorzaamheid. In Hebr. 12:2 zegt de apostel immers van deze overste Leidsman des geloofs dat Hij om de vreugde die Hem was voorgesteld, het kruis heeft verdragen en de schande heeft veracht. Op deze vergelding van loon zag ook het werkzame geloof van de heiligen in het oude verbond, en door dat werkzame geloof werden zij gereinigd. In Hebr. 11:13, 14 en 15 lezen wij over de gelovigen vóór de tijd van Mozes dat zij door het geloof beleden hebben gasten en vreemdelingen te zijn. En die nu deze dingen belijden, betonen duidelijk dat zij een vaderland zoeken. En indien zij aan dat vaderland gedacht hadden van hetwelk zij uitgegaan waren, zij zouden tijd gehad hebben om weder te keren. Maar zij zijn begerig geweest naar een beter, dat is naar het hemelse, naar de stad die fundamenten heeft. Deze stad was het die zij door het geloof verwachtten, en daarom schaamt Zich God hunner niet, om hun God genaamd te worden. Want Hij had hun een stad bereid. Hoe duidelijk wordt dit ook van Mozes zelf gezegd in de verzen 24, 25 en 26. Daar zegt de apostel van hem dat hij zag op de vergelding des loons. Dit had deze uitwerking op zijn hart dat hij weigerde een zoon van Farao's dochter genaamd te worden en dat hij verkoos liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben. Maar het gaat nog verder, want door het gelovig zien op de vergelding des loons achtte hij de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte.

Dit zijn de belangrijkste werkingen van het geloof waardoor het hart gereinigd wordt.

Toepassing.

Ziehier, geliefde toehoorders, de weldaad die God aan bekeerde heidenen had bewezen, en die Hij ook bewijst aan allen die Hij vrijspreekt van hun schuld door de zonden. Het is immers zo dat hoewel rechtvaardigmaking en heiligmaking van elkaar onderscheiden zijn, ze toch nooit van elkaar gescheiden kunnen worden, maar juist als broeder en zuster hand in hand gaan. Degenen die God rechtvaardigt, heiligt Hij ook opdat zij gelijkvormig zullen worden aan het beeld van Christus. Wij worden niet zalig gemaakt uit de werken van rechtvaardigheid die we hebben verricht, maar toch wordt ieder aan wie God deze weldaad bewijst, ook vernieuwd in de geest van zijn gemoed. Laten wij daarom de waarheid van de Schrift die we verklaard hebben, nu gaan toepassen om tot ons nut te gebruiken.

Weerlegging.

Daar zijn bijvoorbeeld de rooms-katholieken, die de mensen voorhouden dat wij de goede werken ten enenmale als onnodig beschouwen en dat onze leer zorgeloze mensen maakt. Maar, geliefden, u ziet het tegendeel! Want hoewel onze werken niet de oorzaak zijn van onze rechtvaardigmaking, toch is het geloof waardoor wij gerechtvaardigd worden niet een dood maar een werkzaam geloof. De gelovige ijvert er immers naar bij het geloof deugd te voegen, bij de deugd kennis, bij de kennis matigheid, bij de matigheid lijdzaamheid, bij de lijdzaamheid godzaligheid, bij de godzaligheid broederlijke liefde en bij de broederlijke liefde liefde jegens allen, vgl. 2 Petrus 1:5, 6 en 7. Hierdoor is het toch dat wij onze roeping en verkiezing voor ons eigen hart vastmaken, omdat het onmogelijk is zonder heiligmaking God te zien.

Dichter bij onszelf.

Maar laten we nu wat dichter bij onszelf komen om vanuit de ontvouwde waarheid iets te zeggen naar wat ieder nodig heeft. U ziet, mijn geliefden, dat waar het echte zaligmakende geloof is, dit niet vrijblijvend is maar in bepaalde werken tevoorschijn komt, namelijk in het reinigen van het hart. Als we ons dan allereerst tot de mensen in het algemeen wenden en hun gedrag en levenshouding nagaan, hoe duidelijk is het dan te zien dat zij nog in de onreine modderpoel van hun zonde liggen, wat ze ook hopen en hoe ze zich ook voordoen. Wat zijn er toch velen die in allerlei openlijke zonden leven, die zich trots beroepen op allerlei zonde die Gods rechtvaardig oordeel over de zondaar brengt. Zij hebben een gezicht dat weigert schaamrood te worden, en hoewel ze al vele malen bestraft zijn, verharderen ze hun nek. O, wat is uw toestand ellendig en beklagenswaardig! Moge God u dit allemaal goed doen zien en met overtuiging op uw hart drukken. U bent in Gods ogen geheel onrein. O, dat u dan toch bewogen zou worden om vandaag nog acht te slaan op wat tot uw vrede dient, voordat het aan uw gezicht onttrokken wordt. Sta er toch naar dat God het geloof in u zal werken om u met Christus te verenigen en u door de kracht daarvan bekwaam gemaakt wordt om deel te hebben aan de erfenis der heiligen in het licht.

Een weldaad voor de gelovigen.

Maar, gelovigen, dit is een weldaad die God aan u bewezen heeft en die door de werking van uw geloof van stap tot stap, van deugd tot deugd en van kracht tot kracht voortgaat, totdat u zult verschijnen voor God in Sion. Wat behoort u te ervaren dat uw hart verruimd is om de Heere de eer toe te

brenge en Zijn Naam te prijzen! Maar u zult mogelijk zeggen: 'Konden wij maar geloven, konden wij maar zien dat ons geloof onze harten reinigt, dan zouden wij ons zeker verplicht voelen om God te loven. Maar het is juist steeds onze vrees en bezorgdheid dat ons geloof niet goed is omdat wij zo weinig van de vruchten zien. Sommigen zullen zeggen dat ze zoveel onreinheid in hun ziel zien, in hun werkzaamheden, in hun daden, dat ze niet kunnen denken dat er enige reinheid in hen is. Maar gelovige, trek ten aanzien van uzelf niet al te voorbarig een conclusie. Want u heb mogelijk meer dan u denkt. Merkt u nu en dan niet dat uw ziel innerlijk ontroerd is over uw ongelijkvormigheid aan God en uw zondige gezindheid die alle terreinen van het leven bestrijkt? Merkt u dan niet dat u er een genoeg in hebt als uw ziel daarover enigermate gevoelig is, zodat uw hart wel als water zou willen uitstorten voor het aangezicht van de Heere? Kunt u ook niet zeggen –ondanks het feit dat de zonden u menigmaal overrompelen- en mag u toch niet betuigen dat het de volkomen begeerte van uw hart is dat het God mocht behagen ze allemaal met wortel en tak uit te roeien zonder er ook maar één te willen sparen of koesteren, zodat u van al die zonden bevrijd wordt? Vraag uzelf ook eens af of u geen liefde opmerkt ten aanzien van de weg der godzaligheid en of u niet kunt zeggen: 'Heere, in al Uw geboden heb ik lust'. Vraag uzelf tenslotte eens af of al uw bidden en smeken niet hierop gericht is dat het God mocht behagen uw hart te verruimen om op het pad van Zijn geboden te gaan, om daarop te lopen zonder moede of mat te worden. Als u dit en alles wat hierover gezegd is, in uzelf kunt waarnemen, vrees dan niet! U hebt het beginsel van de heiligmaking, waarover u in deze preek gehoord hebt.

E. Een ander zal misschien vragen waarom hij toch zo met zijn verdorvenheid moet strijden tot het einde toe. Mijn antwoord is: het is Gods wil opdat u voortdurend afhankelijk mag zijn van Jezus.

Als het dan Gods wil is, vraagt weer een ander, mag ik dan wel bidden of de zonde met wortel en tak mag worden uitgeroeid? Dan zeg ik: o ja. U wordt ertoe opgeroepen om heilig te zijn zoals Hij Die u geroepen heeft, heilig is. Paulus jaagde naar de volmaaktheid. Daarin toont u juist uw oprechtheid dat u verlangt van alle zonden bevrijd te worden.

Maar ik word zo moedeloos, ik zie niet dat ik ook maar iets vorder in het rein maken van mijn hart, zegt iemand. Ik zeg u: behoed u voor moedeloosheid en ongeloofigheid. Probeer juist veel méér na te gaan wat de oorzaak is dat u geen vorderingen meer maakt. Misschien is er iets begerenswaardigs waaraan uw hart te veel verkleefd is. Misschien is het u

alleen te doen om reiniging van de *smet* van de zonde zonder dat u er voortdurend mee bezig bent om allereerst van de *schuld* ervan gereinigd te worden. Misschien bent u niet werkzaam in uw gebeden. De ziel functioneert immers pas goed als ze al biddend geloof oefent, en als de oefening van het geloof er weer voor zorgt dat de ziel aanhoudt in het gebed. Kinderen van God, ik behoef u –naar ik hoop- toch niet ertoe op te wekken om u te reinigen. We hebben u de weg van het geloof voorgehouden. Sta er dan naar om die geloofswerkzaamheden te verrichten. Ze zullen van groot nut voor u zijn.

Laat dit u troosten dat God het op Zich genomen heeft om de tijd spoedig te laten aanbreken dat u volmaakt zult zijn in heiligheid en dan direct in heerlijkheid zult overgaan om God volmaakt te dienen tot in alle eeuwigheid. Dat zij zo! Amen.

BIJLAGE 2: Preek ds. R.A.M. Visser, de Christen en de Wet.

Drie aandachtspunten:

1. de kern van de Wet - vraag en antwoord 113;
2. het houden van de Wet - vraag en antwoord 114;
3. de prediking van de Wet - vraag en antwoord 115.

In deze bijlage heb ik aandachtspunten nr. 2 en 3 overgenomen.

2. het houden van de Wet.

A. We lezen vraag 114: Maar kunnen degenen die tot God bekeerd zijn, deze geboden volkomenlijk houden? En op die manier wordt ons weer een spiegel voorgehouden - gemeente: hoe staan wij tegenover de Wet van God? Gij zult liefhebben de Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. En gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Wanneer de Heere in dit tiende gebod volmaaktheid eist, kunt u dit volkomen houden? Het gebod van God wordt ons namelijk allemaal voorgehouden. En wat is het een zegen wanneer we door de prediking van de wet door het ontdekkende werk van de Heilige Geest leren zeggen: ik kan het niet omdat ik het niet wil en dat alles om eigen schuld!

Het gebod van God wordt ons allemaal voorgehouden en daarom mag die vraag aan ons allemaal worden gesteld. De Catechismus echter maakt in de vraag een bepaalde selectie. Uit de grote massa mensen wordt een bepaalde groep van mensen naar voren gehaald die hier worden genoemd: diegenen die tot God bekeerd zijn. En ik hoop dat u vanuit de eerdere preek over zondag 33 uit de Catechismus nog weet over wie we het dan hebben. Bekeerde mensen - bent u en ben jij dat? Het is ja of nee. Is in uw binnenste de oude mens af gaan sterven in hartelijk en oprecht verdriet dat wij God door onze zonden vertoornd hebben? Want dan kan het niet anders: we zullen die hoe langer hoe meer haten en er vandaan vluchten. Geldt het u ook al? Dan hoort daar namelijk ook dit bij: de opstanding van de nieuwe mens, want die twee zaken zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden! Dan gaat de nieuwe mens opstaan in een hartelijke vreugde in God door Christus. Om met een ernstige lust en liefde naar de wil van God in alle goede werken te leven! En gemeente, kunnen nu de kinderen van God de wet volkomen houden? Ja, zegt Rome. Want Rome leert dat er heiligen zijn, die alle begeerlijkheden hebben overwonnen en die zelfs meer hebben gedaan dan God van hen eiste. Ja, zeggen de zogenaamde perfectionisten en zegt ook de zogenaamde moderne heiligheidsbeweging. Want zij zijn van mening dat een kind van God in dit leven zonder zonde zijn kan. Uit de eis van God om

volmaakt te zijn, leiden zij af dat dit in dit leven al een mogelijkheid is. Maar gemeente, dat moeten we proberen goed te onthouden: in de Bijbel volgt uit het moéten van Gods kant nooit het kúnnen van onze kant! En wat is het antwoord dan ontnuchterend en beschamend! Want het antwoord begint met een korte ontkenning: neen zij. En het antwoord kunnen we dan voor onszelf wel verder invullen: want diegenen die tot God bekeerd zijn, kunnen Gods geboden niet volkomen houden. Maar gemeente, het antwoord loopt heel anders! Kijkt u maar mee: Neen zij; maar ook de allerheiligsten, zolang als zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel dezer gehoorzaamheid; doch alzo, dat zij met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven.

B. In de vraag werd onderzoek gedaan naar 'diegenen die tot God bekeerd zijn'. En het antwoord snijdt alles van een mens af: zelfs de allerheiligsten - er zijn heilige mensen. Er zijn heiligere mensen. En er zijn ook allerheiligsten, dat is de overtreffende trap in heiligheid. Jonge mensen: simpel gezegd zijn dat mensen die veel van de Heere hebben geleerd. We noemen dat ook wel: geoefende kinderen van God. Dat zijn kinderen van God die in de weg van strijd geleerd hebben om hun gang vast te maken in het Woord van God en in Christus' borgwerk. Zij ontvangen dan voeding voor het geestelijke leven uit de prediking van het Woord. Het zijn mensen die dicht bij de Heere leven en zoekt ze vooral niet in allerlei bijzonderheden of in allerlei opgeklopte verhalen van vroeger. Maar zoek ze in de Bijbel - denk bijvoorbeeld aan Abraham, David, Job en Petrus. Wanneer de Catechismus het dus heeft over de allerheiligsten, dan heeft ook de Catechismus er blijkbaar oog voor: er is verschil onder de kinderen van God. Er is opwas en groei in de genade, de Bijbel spreekt immers ook over zuigelingen, jongelingen en vaders en moeders in de genade? En hoe staat het nu met deze allerheiligsten? De Catechismus geeft van deze allerheiligsten twee kenmerken. Het zijn twee kenmerken die naar voren komen aan de hand van het houden van de wet. Zolang de allerheiligsten in dit leven zijn, hebben zij namelijk in de eerste plaats een klein beginsel van deze gehoorzaamheid. En wat een klein beginsel is, zie je straks wanneer het voorjaar begint te worden. Want dan zie je aan de takken van bomen en planten van die kleine knoppen komen. Kleine beginsels zijn dat van wat straks een prachtige bloesem of vrucht worden zal! De allerheiligsten hebben in dit leven ten opzichte van het ideaal van de volmaaktheid een klein beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid. De Heere houdt er kennelijk geen hoogbekeerde mensen op na. En leg de Bijbel er eens naast? De

allerheiligste Abraham liegt tot twee keer toe over Sara, zijn vrouw. De allerheiligste David ziet Bathséba en hij valt eerst in de zonde van overspel en daarna ook in die van de doodslag. De allerheiligste Job vervloekt zijn geboortedag. De allerheiligste Petrus staat de Heere Jezus in Zijn lijdensgang eerst in de weg en daarna verloochent hij zijn Meester in de zaal van Kajafas. De allerheiligsten hebben dus eerst een klein beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid. Maar dan wel op deze manier, dat zij van hárte niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden van God beginnen te leven. De Catechismus spreekt van een ernstig, weloverwogen en oprecht voornemen waarin wordt begonnen te leven. Een voornemen is iets wat je van plan bent en wat je ten uitvoer wilt gaan brengen. Dit voornemen lééft dus in het nieuwe leven van Gods kind: om naar alle geboden van God te leven! Blijkbaar is het dus met de allerheiligsten zo gesteld, dat zij met de beschamende beschrijving van daarnet niet tevreden zijn! Kennelijk is het met hen zo, dat zij zich daarin niet behaaglijk kúnnen nestelen. Verre van dat zelfs, want zij ervaren daarin dat Gods eer daarmee gemoeid is! Maar in dat alles is er het voornemen om naar alle geboden van God te leven - het nabijkomende werk is tevreden met enkele geboden in een gereinigde buitenkant. Maar het ware werk zoekt ernaar om die allemáál te doen, vanuit een gereinigde binnenkant uit dankbaarheid! De apostel heeft in Romeinen 7 vers 22 immers een vermaak in de wet van God naar de inwendige mens? En dan wordt daarvan niet één gebod uitgezonderd. Want wanneer hij juist dan zoveel innerlijke strijd ervaart onder de inwonende macht van de zonde, dan roept hij het uit in het ernstige voornemen om naar alle geboden van God te leven: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Terwijl hij in de avond van zijn leven na alle ontvangen genadeweldaden schrijft in Filippenzen 3 vers 12: Niet dat ik het alrede gekregen heb of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.

Merken we datgene op waar we ons ook aan het einde van deze tweede gedachte moeten spiegelen? U en ik, bekeerd of onbekeerd, wij zondigen allemaal. Maar gemeente, welke houding hebben wij daaronder? Hoe zijn wij daaronder? Diegenen die tot God bekeerd zijn, hebben er zo'n last van gekregen en zuchten er onder - u ook? En tegelijk: wanneer wij dan innerlijk veranderd en vernieuwd zijn in het beginsel van deze gehoorzaamheid, dan zeggen we in het voornemen om naar al Gods geboden te leven met Psalm 119 vers 24:

'k Zal Uw geboôn, die ik oprecht bemin,
Mijn hoogst vermaak, mijn zielsgenoegen achten;

Ik reken die mijn allergrootst gewin;
Ik grijp ernaar, en zal er heil uit wachten;
Ik heb ze lief, en zal met hart en zin,
Al 't geen Gij ooit hebt ingezet, betrachten.

3. De prediking van de Wet

A. Gemeente. We staan deze middag stil bij de Christen en de Wet. Eerst bij de kern van de Wet. Daarna bij het houden van de Wet. En tenslotte bij de prediking van de wet. En daar letten we in de derde gedachte op aan de hand van vraag en antwoord 115. We lezen eerst de vraag: Waarom laat ons dan God alzo scherpelijk de tien geboden prediken, zo ze toch niemand in dit leven houden kan?

En gemeente, voor deze vraag kunnen we best begrip opbrengen. Want in vraag en antwoord 113 werden de begeerten, onze lusten en gedachten ten opzichte van Gods geboden, beoordeeld. En leerden we ons kennen als een schuldige tegenover het tiende gebod en dus tegenover álle geboden? En vervolgens - wanneer niet alleen onbekeerden, maar ook bekeerden deze geboden niet volkomen kunnen houden, wanneer zelfs de allerheiligsten de maat van de volmaaktheid in dit leven niet halen - waarom laat ons dan God alzo scherpelijk de tien geboden prediken, zo ze toch niemand in dit leven houden kan? De 'ons' in deze vraag zijn dit keer niet alleen de allerheiligsten of alleen de bekeerden, maar dat raakt ons allemaal, bekeerd of onbekeerd. God laat ons ménsen de tien geboden scherpelijk prediken - gemeente, wanneer alle geboden werden uitéén gerafeld, wanneer aan de hand van de afzonderlijke geboden op soms zo scherpe, ontdekkende en niets ontziende manier zonden werden aangewezen, dan klonk door al het menselijke heen, de stem van God! God Zelf spreekt er door tot ons, ook in de prediking van de Tien Geboden zoals die tot ons allemaal kwam in de afgelopen periode. En dan is wéér de vraag: waarom zo scherp, wanneer net in vraag en antwoord 114 bleek, dat eigenlijk niemand ze houden kan? Is dat niet allemaal verspilde moeite? En het antwoord geeft aan wat dan het doel is van de prediking van de Wet: Eerstelijk, opdat wij ons leven lang onzen zondigen aard hoe langer hoe meer leren kennen, en des te begeriger zijn om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken. Daarna, opdat wij zonder ophouden ons benaarstigen, en God bidden om de genade des Heiligen Geestes, opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken. We volgen ook hier de tekst van het antwoord.

Eerstelijk, opdat wij ons leven lang onzen zondigen aard hoe langer hoe meer leren kennen. Gemeente, God liet ons de geboden scherp preken. En hebben we voor het eerst of opnieuw iets van onze zondige áárd leren kennen? Hoe was u onder deze prediking? Wat is de Catechismus onderwijzend over de aard van het geestelijke leven en de manier waarop de Heere werkt! Er is in het genadeleven namelijk voortgang, ook in de ontdekking van onze zondige aard! Hoe langer hoe meer, zegt de Catechismus. Ook van deze zaken geldt, dat de Heere Zijn kinderen niet alles op één dag leert! Maar op een liefdevolle en pastorale wijze onderwijst de Heere op Zijn tijd en wijze: er woont in mij geen goed! En gemeente, kind van God: dat is aan de ene kant inderdaad een heel pijnlijke les. Maar aan de andere kant toch ook een zo nodige en gezegende les. Het is namelijk kenmerkend voor het beginnende geestelijke leven, dat we in de ontdekking aan onze zonden onszelf geen rust meer gunnen. We zien ons om eigen schuld gescheiden van God en we worden dan missende mensen die gaan zoeken. Om op Gods tijd te vinden - Komt, ziet een Mens Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb; is Deze niet de Christus? Dan zoeken en vragen we net zo lang totdat wij de bedekking in het bloed van de Heere Jezus hebben gevonden.

B. En wat blijkt nu in de Catechismus in het gedeelte van de dankbaarheid? Dat deze ontdekking doorgaat en zich verdiept in de opwas en groei in de genade en kennis van Christus Jezus de Heere. Kinderen van God: klaagt u dat het zo stil is en er zo weinig oefening is het geloof? Het klinkt misschien zwaar, maar dan valt te vrezen dat het hapert in deze voortgaande ontdekking aan de geestelijkheid van de wet! En ontdekking aan de geestelijkheid van de wet heeft niets te maken met de letter van de wet in allerlei regels en inzetten van mensen. Maar dat gaat over onze liefdeloze zelfverheffing in hoogmoed tegenover de Heere en daarna ook tegenover onze medemens. En in die gestalte kunnen we het veel te lang uithouden met van alles en nog wat, behalve met Jezus als dé Vervuller van de wet! Want dat is aan de voortgaande en verdiepende ontdekking ten nauwste verbonden. Kijk maar mee naar het vervolg: en des te begeriger zijn om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken. Vergeven zonden zijn zonden waaraan God niet meer denkt om Christus' wil. Zij zijn als het ware door God uitgewist, God heeft ze achter Zich geworpen in een zee van eeuwige vergetelheid. En dat: omdat Christus er voor heeft betaald. Omdat God met de gerechtigheid van Christus, Zijn volkomen Borgwerk,

volkomen tevreden is gesteld. Merkt u wel dat wij met alles bij Jezus moeten uitkomen om in Hem alleen gevonden te worden? En gemeente, wat daalt de Catechismus in het gedeelte van de dankbaarheid dan eigenlijk laag af! Wie het zijn, die in het gedeelte van de dankbaarheid onder de ontdekking door de wet bij Jezus terechtkomen? Het zijn mensen, die begeren - hevig verlangen en uitzien naar de vergeving van zonden en het werk van Christus in hun ziel. En gemeente, jonge mensen: bent u dat? Ben jij dat? Is daarin uw en jouw leven getekend - in een schreeuwende honger en dorst naar de gerechtigheid? Is daarin uw en jouw leven getekend - ik zoek er naar en ik verlang er naar, want ik heb het zo vaak niet en als ik het heb, kan ik het maar niet vasthouden! Is daarin uw en jouw leven getekend - die in vertwijfeling en aanvechting met de blindgeborene in Johannes 9 niet meer ontkennen kan en mag: één ding weet ik, dat ik blind was en nu zie! Dan wordt er gezocht naar vergeving en de gerechtigheid in Christus - Wie is Hij, Heere, opdat ik in Hem moge geloven? En Christus wordt alleen maar zo noodzakelijk, gepast en dierbaar! Want sprong het hart dan niet bij ogenblikken op toen we de afzonderlijke geboden behandelden? De Catechismus was scherp en ontdekkend aan de ene kant. Om juist dan aan de andere kant ook zo ruimhartig te wijzen op Christus, Die alle geboden van God volmaakt heeft gehouden. Wat er aan ons allemaal ontbreekt en wat er aan tekort aan te wijzen valt. U dan die gelooft, is Hij dierbaar! Jezus, Uw verzoenend sterven blijft het rustpunt van mijn hart! Mijn onvolmaaktheid wordt dan een zo krachtige aansporing om tot Hem de toevlucht te nemen, want in Hem is alles wat ik nodig heb! Daarna, opdat wij zonder ophouden ons benaarstigen, en God bidden om de genade des Heiligen Geestes, opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken. Want dan zien we aan het slot van dit antwoord hoe harmonieus en volkomen Gods genadewerk is! Wanneer de prediking van de Wet mij ontdekken gaat aan mijn zonden en mijn zondige aard, dan wordt er een hevig verlangen geboren naar vergeving van zonden en het werk van Christus. En het gaat ons eens te meer gelden wat we van Paulus lezen in Handelingen 9: want zie, hij bidt! Het gebed is voor Gods kind het machtigste wapen in de geestelijke strijd! En dan wordt er niet af en toe, maar aanhoudend geworsteld aan de troon van Gods genade - om de genade van de Heilige Geest. Want die Geest krijg ik dan alleen maar meer nodig, juist die Geest: om vernieuwd te worden naar het beeld van God! De Christen in de ware zin van het woord is toch immers iemand die niet anders meer wil dan de Naam van Christus te belijden en in alles volmaakt en volkomen voor Hem te leven? Dán te

ervaren 'het lukt me weer niet', 'de Heere heeft weer zoveel verdriet van mij!' Dan maakt ons dat een biddend mens:

Och, of wij Uw geboën volbrachten!

Genâ, o hoogste Majesteit!

Gun door 't geloof in Christus krachten,

Om die te doen uit dankbaarheid.

Hier geldt het de kinderen van God: en wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest. En wanneer hier de tekorten veel zijn en alles mij zo vaak aan moet klagen, ook wanneer we stilstonden bij de Christen en de Wet aan de hand van de kern, het houden en de prediking van de wet, dan zal het straks allemaal voorbij zijn, wanneer na dit leven de voorgestelde volkomenheid een eeuwige ongestoorde werkelijkheid zal zijn.

Maar (blij vooruitzicht dat mij streelt!)

Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,

U in gerechtigheid aanschouwen,

Verzadigd met Uw Godd'lijk beeld.

En indien wij dan alzo altijd met de Heere zullen wezen, zo dan, vertroost elkander met deze woorden.

AMEN

BIJLAGE 3: Dr. John Owen, Heiligmaking.

A. DE SMET DER ZONDE GEREINIGD DOOR DE GEEST EN HET BLOED VAN CHRISTUS

De reiniging der gelovigen van de smet der zonde wordt in de Schrift aan verschillende oorzaken toegeschreven. Aan de Heilige Geest als de werkende oorzaak. Aan het bloed van Christus als de verwervende oorzaak en aan het geloof en de verdrukking als middellijke oorzaken.

Wij letten nu op het bloed van Christus als de verwervende oorzaak.

Het is het bloed van Christus dat de verdienende, verwervende oorzaak is van onze reinigmaking, door middel van een bijzondere toepassing van dat bloed aan onze ziel door de Heilige Geest. En er is geen enkele waarheid die tot de verborgenheid van het evangelie behoort, die duidelijker is verklaard. 'Die ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed' (Openb. 1:5). Hij heeft Zichzelf voor Zijn gemeente overgegeven, opdat Hij haar wassen en reinigen zou. (Ef. 5:26). En dat wordt bevestigd door het geloof en de bevinding van alle gelovigen. Want dat zijn geen denkbeelden van henzelf, maar hetgeen gefundeerd is op de waarheid en de beloften Gods, geeft voelbaar versterking en verlevendiging in hun ziel. Dat geloven zij en daarom bidden zij en zij ervaren de vruchten daarvan in zichzelf. Met 'het bloed van Christus' wordt bedoeld het bloed van Zijn offerande en de kracht en de vrucht daarvan. En het bloed van een offerande kan beschouwd worden of als opgeofferd aan God om verzoening tot stand te brengen, of gesprengd op andere dingen ter reiniging. En zo moet het bloed van de offerande van Christus beschouwd worden, zowel dat Hij het opofferde aan God ter verzoening voor de zonde als dat het door de Geest gesprengd wordt op de consciëntie van de gelovigen, om hen van dode werken te reinigen. (Hebr. 9:12-14). En daarom wordt het met het oog op onze heiligmaking genoemd 'het bloed der besprenging' (1 Petr. 1:2), want wij hebben de heiligmaking des Geestes tot gehoorzaamheid en besprenging des bloed van Christus. Het bloed van Christus' offerande is nog van dezelfde kracht en uitwerking als het was in het uur dat het gestort werd. Het bloed van andere offers moest altijd dadelijk gebruikt worden als het uitgestort was, want als het koud en geronnen was, was het niet meer te gebruiken om opgeofferd en gesprengd te worden. (Lev. 17:11). Bloed werd bestemd om verzoening te doen, aangezien het leven of de levensgeesten in het bloed zijn. Maar het bloed van het offer van Christus is altijd warm, met dezelfde levensgeest en nog steeds heeft het heiligende kracht in zich. Vandaar dat de weg waardoor wij erin tot God naderen altijd 'levend' wordt genoemd (Hebr. 10:20) en nog steeds als

‘pas geslacht’. Daarom, ieder die te eniger tijd dadelijk deel heeft aan het bloed van Christus’ offerande, krijgt net zo’n ware reiniging van de smet der zonde als diegene die bij de priester stond en zinnebeeldig bloed en water op zich kreeg gesprengd. Want de Heilige Geest verklaart nauwkeurig, dat hetgeen onder de wet zinnebeeldig werd gedaan door een van de offers oudtijds, ter verzoening en reiniging van de zonde, werkelijk en geestelijk werd tot stand gebracht door de ene offerande en besprenging met het bloed van Christus. Daardoor wordt onze heiligmaking trapsgewijze inwendig daadwerkelijk voortgezet, hetgeen uitgebeeld werd door de voortdurende dagelijkse offers. Daaruit wordt een bijzondere reinigende kracht aan ons meegedeeld door de instellingen van het evangelie. Daardoor worden wij gereinigd van al onze zonden, of zij nu groot zijn of klein, zoals ook werd uitgebeeld in het grote offer op de Grote Verzoendag. En wij nemen voortdurend de toevlucht tot Hem, in alle gevallen van onze geestelijke verontreinigingen, wat die ook mogen zijn. Zo beantwoordt Zijn bloed, wat betreft de reinigende kracht ervan aan al de instellingen onder de wet en vervult die, in het bijzonder die instelling van de as van de rode vaars (Num.19), een vaste instelling waardoor ieder die op een of andere wijze verontreinigd was, onmiddellijk werd gereinigd. En degene die daar geen gebruik van wilde maken, moest uit het volk worden uitgeroeid (vers 20), en dit is niet anders ten opzichte van het bloed van Christus in onze geestelijke verontreinigingen. Vandaar dat die genoemd wordt: ‘een Fontein die geopend is tegen de zonde en de onreinheid’(Zach. 13:1), en degene die het gebruik daarvan veronachtzaamt, zal in zijn onreinheid omkomen, en dat voor eeuwig.

B. Wij zouden verder nog kunnen vragen: hoe reinigt het bloed van Christus ons dan van onze zonden en hoe kunnen wij daar deel aan krijgen? Wat het eerste betreft, moeten wij opmerken, dat deze onreinheid niet lichamelijk is, maar geestelijk. Het is de ongelijkvormigheid van de zonde met de heiligheid Gods. Vandaar dat dit voor Hem walgelijk is en gepaard gaat met schaamte bij ons. Welnu, waar men dan ook een aandeel verkrijgt aan de reinigende kracht van het bloed van Christus, neemt het alle walgelijkheid weg in Gods oog (niet van de zonde, maar van de zondaar), zodat deze wordt als iemand die geheel gewassen en gereinigd voor Hem staat. Het neemt ook de schaamte uit het geweten weg en verleent de ziel vrijmoedigheid om tot God te naderen (Hebr. 10:19).

Wat betreft de wijze waarop wij deel krijgen aan het bloed van Christus, merken wij op:

1. Het is de Heilige Geest, Die ons de verontreiniging van de zonde ontdekt en dat wij daarmee bezoedeld zijn.

2. De Heilige Geest stelt het enige ware geneesmiddel ons voor, en verklaart het ons en biedt het ons aan als het enige middel ter reiniging. Iedereen is geneigd een weg voor zichzelf te zoeken. Iedereen wil zijn eigen zeep en salpeter gebruiken. Hoewel de enige Fontein ter reiniging vlak bij ons is, kunnen wij deze toch niet zien, tenzij de Heilige Geest onze ogen opent, zoals Hij bij Hagar deed. Hij is het, Die ons de Fontein aanwijst en ons erheen leidt. Het is een uitmuntend deel van Zijn bediening en werk om de Zoon te verheerlijken en dat doet Hij door ons zulke dingen te tonen.

3. Hij is het, Die het geloof in ons werkt, waardoor wij Christus Zelf ontvangen en werkelijk deel hebben aan deze verzoening en aan al de weldaden van Zijn Middelaarsbediening. Hij is onze verzoening door het geloof in Zijn bloed, zoals Hij dat heeft opgeofferd. En Hij is onze heiligmaking door het geloof in Zijn bloed zoals dat wordt gesprengd. En een bijzondere geloofswerkzaamheid op het bloed van Christus ter reiniging van onze ziel van de zonde wordt van ons geëist. Zij komt door het geloof tot deze Fontein, zoals de kranke naar het badwater met geneeskrachtig water en zij wacht op het ogenblik om erin gereinigd te worden. Zo riep David toen hij de verontreiniging had opgelopen door zijn grote zonden: 'Ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn. Was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw'(Ps.51:9).

Op dezelfde wijze wenden alle gelovigen zich metterdaad tot het bloed van Christus om hen te reinigen van hun zonden. Het geloof verlaat zich metterdaad op Zijn bloed. Het geloof is hierin werkzaam in vurig gebed, met het oog op Zijn beloften, omdat God om al deze dingen gezocht wil worden door het huis van Israël. Door dit middel brengt de ziel zichzelf nabij haar eigen barmhartigheid. En daarheen worden wij verwezen in Hebr. 4:15,16. De toepassing van dit bloed bestaat ook uit een berusten in de waarheid en de getrouwheid van God ten aanzien van de reiniging door het bloed van Christus, waardoor wij verlost worden van verlegenheid en schaamte en vrijmoedigheid verkrijgen om tot God te naderen.

De Heilige Geest deelt aan onze ziel en ons geweten in de dadelijkheid de reinigende, zuiverende kracht mee van het bloed van Christus. Het geloof is de genade waardoor wij voortdurend Christus aankleven. En als de vrouw die door het geloof de zoom van Zijn kleed aanraakte, kracht uit Hem ontving om de vloed van haar bloed te genezen, zullen dan degenen die Hem voortdurend aankleven geen kracht aan Hem ontlennen ter genezing van hun geestelijke verontreiniging?

Maar nu is de grote vraag, hoe een zondige, verontreinigde ziel deel kan verkrijgen aan de reinigende kracht van het bloed van Christus. De enige manier om deelgenoot te worden van de zegeningen die in de beloften worden aangeboden, is door het geloof. Zo heeft Abraham de beloften ontvangen en zo moeten wij die ook ontvangen. Welnu, dit komt niet doordat zij ons worden verkondigd, maar doordat wij *geloven wat ons wordt verkondigd* (Rom. 4:19, 10:6). Het hele gebruik, het voordeel en het profijt van de beloften hangt volledig hiervan af, dat wij die met geloof vermengen. Dat wil zeggen, dat wij erop vertrouwen en steunen op de Goddelijke kracht en waarheid, gelovende dat de zaken die ons beloofd worden, zullen volbracht worden. Dit is dus de enige manier om deel te krijgen aan de reinigende kracht van het bloed van Christus.

C. In deze zaak wordt het geloof in oefening gebracht door een innig gebedsleven. Hoe ernstig was David in zijn smeken, of God hem weer wilde wassen en reinigen (Ps.51) toen hij door zijn vreselijke val de nood voelde om opnieuw geheel gezuiverd te worden. En als er een ziel werkelijk in die weg Gods overgaat om gewassen te worden in het bloed van Christus, zal zij nergens ernstiger om smeken dan hierom. En hierdoor deelt Christus ons de reinigende kracht van Zijn bloed mee.

D. Vandaar dat ook de noodzakelijkheid duidelijk is, dat wij voortdurend gebruik maken van Jezus Christus voor de reinigende kracht van Zijn Geest en de besprenging van Zijn bloed op onze consciëntie om die te reinigen. We verontreinigen onszelf elke dag en als wij niet elke dag naar de Fontein gaan, zullen wij spoedig vol melaatsheid zijn. Als een ziel vervuld is van zelfwalging onder het gevoel van haar eigen onreinheid, voortdurend van Christus gebruik maakt, zo vurig als overeenkomt met het gevoel en de overtuiging van de zonde, is zij in een gepaste weg. Ik ben ervan overtuigd dat geen ware gelovige op aarde een vreemdeling is van deze plicht. Hoe meer iemand daarin bezig is, hoe oprechter zijn geloof blijkt te zijn en hoe nederiger zijn wandel is voor de Heere.

BIJLAGE 4: Citaten.

Heiligmaking en werkheiligheid.

Alle eeuwen door is heiligmaking dikwijls verwart met werkheiligheid. Werkheiligheid is de wettische vroomheid van de farizëer. Ook de heiligheid van het kloosterleven uit de voor-reformatorische tijd met waken en vasten, komt voort uit de verwarring van rechtvaardigmaking en heiligmaking in de roomse leer.

Ds. A. Moerkerken noemt als het grote verschil tussen heiligmaking en werkheiligheid: het eerste begint vanuit God, wordt door God onderhouden en door God voltooid en de werkheiligheid begint vanuit de mens, wordt door de mens onderhouden en moet door de mens worden voltooid.

Ds. G.H.Kersten zegt in zijn dogmatiek: 'Zelfs Gods kinderen kunnen maar al te zeer in de strikken der wet gevangen zijn, waardoor hun gelovig toevluchtnemen tot Christus, om in Hem geheiligd te worden en hun vrucht uit Hem te vinden, wordt verhinderd en hun ziel dikwijls in vele banden verkeert'.

De Nadere Reformatie en Da Costa leerde een stapsgewijze heiliging/heiligmaking, doormiddel van genade kan en moet de gerechtvaardigde de wet gaan houden, werkheiligheid met meewerkende genade.

Kohlbrugge, leerde dat Christus onze heiligheid/heiliging is, Christus is de volkomen heilige, en dat wordt ons toegerekend.

Onze werkzaamheden worden uitgesloten in de heiliging. Het is alles Christus ook hierin. Wij mogen staan in de vrijheid van de kinderen Gods. De goede werken zijn voorbereid en het is alleen God die het beginsel van de heiliging in ons werkt.

Kohlbrugge beroept zich steeds op de Heilige Schrift en de Heidelberger Catechismus.

Zijn visie heeft alles te maken met de komma van Romeinen 7 vers 14. Christus alles, uit ons geen goed, ook niet in de heiliging.

Wat Ds. **G.van Reenen** schrijft over **nardus en dudaim**.

Hooglied 1:12b: *Terwijl de Koning aan Zijn ronde tafel is, geeft mijn **nardus** zijn reuk.*

Nardus is een plant die een aangename geur verspreidt als men de blaadjes wrijft. Dat is hier geestelijk bedoeld. Onder de geestelijke nardus verstaan

we de genadegaven die de Heere aan elk van Zijn kinderen geeft in de daad der wedergeboorte: geloof, hoop, liefde, ootmoedigheid, reinheid, zachtmoedigheid, matigheid, enz. Terwijl de Koning aan Zijn ronde tafel is, geeft mijn nardus zijn reuk, zegt de tekst. Dan ontwikkelt zich die liefdegeur, die elk tot liefde moet nopen. Dan geurt het geloof, de hoop, de reinheid en verspreidt de kinderlijke Godsvreze haar reuk, dan is er dat ootmoedig buigen. En dat komt in de vrucht openbaar. Dan is er een wandelen in de paden des rechts, het beoefenen van godzaligheid, het doen van die goede werken, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus. Dan zijn er geen klaagtonen, maar dan is het: 'Och, of nu al wat in mij is Hem prees'. Ja, als de Koning aan Zijn ronde tafel is, dan vloeit mijn mond steeds over van Zijn eer, gelijk een bron zich uitstort op de velden!'.

Hooglied 7:13 *De **dudaïm** geven reuk, en aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude; o mijn Liefste! die heb ik voor U weggelegd.*

Dudaïm is een plant die de liefde opwekt en de vruchtbaarheid bevordert, zo men zegt.

Maar ik denk, dat de bruid de *dudaïm* der genade bedoelt. Die wekt waarlijk de liefde op, en maakt ons vruchtbaar in goede werken. Wat zijn dat voor vruchten? Als Gods volk levendig in de gemeenschap des Heeren mag vertoeven, dan vindt ge bij hen de vruchten van Godsvreze, ootmoed en ware zielskleinheid. Ook wel van schuldgevoel, dat zij soms toch zo hard van de Heere kunnen denken. Maar dan vinden we ook bij hen de vruchten van het waarachtig geloof. Dan loven en prijzen zij de Heere, omdat Hij aan hen gedenkt, dat Hij, ondanks hun gebreken, hen liefheeft, hun schuld heeft vergeven en hun zonden niet gedenkt, dat Hij zijn bloed voor hen wilde uitstorten. En dan vinden we wel bij hen de vrucht der aanbidding.

J.C.Ryle, Heiligmaking.

We moeten altijd onthouden dat de rechtvaardigmaking en de heiligmaking twee onderscheiden dingen zijn. Toch zijn er punten waarop ze overeenkomen en punten waarop ze verschillen. Laten we proberen te ontdekken wat die punten zijn.

Dit zijn de punten waarin de rechtvaardigmaking en de heiligmaking verschillen.

- a. De rechtvaardigmaking is het rechtvaardig rekenen en beschouwen van iemand omwille van een Ander, namelijk Jezus Christus de Heere. De heiligmaking is het daadwerkelijk, inwendig rechtvaardig maken van iemand, ook al kan dat in een zeer geringe mate zijn.

- b. De gerechtigheid die wij door onze rechtvaardigmaking hebben, is niet de onze, maar de eeuwige, volmaakte gerechtigheid van onze grote Middelaar Christus, aan ons toegerekend en de onze gemaakt door het geloof. De gerechtigheid die wij door de heiligmaking hebben, is onze eigen gerechtigheid, ingestort, inklevend en in ons gewerkt door de Heilige Geest, maar vermengd met veel zwakheid en onvolmaaktheid.
- c. In de rechtvaardigmaking nemen onze eigen werken in het geheel geen plaats in, en is het eenvoudige geloof in Christus het ene nodige. In de heiligmaking zijn onze eigen werken van enorm belang en gebiedt God ons te strijden, te waken, te bidden, ons in te spannen, moeite te doen en te arbeiden.
- d. De rechtvaardigmaking is een volbracht en voltooid werk, en op het moment dat iemand gelooft, wordt hij volmaakt gerechtvaardigd. De heiligmaking is verhoudingsgewijs een onvolmaakt werk, en zal nooit volmaakt worden totdat we de hemel bereiken.
- e. De rechtvaardigmaking laat geen ruimte voor groei of toename. In het uur dat iemand voor het eerst tot Christus komt door het geloof, is hij evenveel gerechtvaardigd als hij tot in alle eeuwigheid zal zijn. De heiligmaking is bij uitnemendheid een voortgaand werk, en laat ruimte voor gedurige groei en vermeerdering zolang een mens leeft.
- f. De rechtvaardigmaking heeft een bijzondere betrekking op onze persoon, onze staat voor God en onze verlossing van de schuld. De heiligmaking heeft een bijzondere betrekking op onze natuur en de morele vernieuwing van ons hart.
- g. De rechtvaardigmaking geeft ons recht op de hemel, en vrijmoedigheid om in te gaan. De heiligmaking geeft ons onze geschiktheid voor de hemel, en bereidt ons toe om ervan te genieten wanneer we daar wonen.
- h. De rechtvaardigmaking is Gods daad **voor** ons, en is niet gemakkelijk door anderen waar te nemen. De heiligmaking is Gods werk **in** ons, en kan in zijn uitwendige openbaring niet verborgen blijven voor de ogen van mensen.

Ik breng deze onderscheidingen onder de aandacht van al mijn lezers en ik vraag hun om er goed over na te denken. Ik ben ervan overtuigd dat één grote oorzaak van de duisternis en troosteloze gevoelens die veel goedbedoelende mensen wat betreft de godsdienst hebben, hun gewoonte is om de rechtvaardigmaking en de heiligmaking met elkaar te verwarren en niet te onderscheiden. Ons gemoed kan er nooit te sterk van doordrongen worden dat het twee afzonderlijke dingen zijn. Ongetwijfeld kunnen ze niet gescheiden worden en is iedereen die een ervan deelachtig is, beide

deelachtig. Maar nooit, nee, nooit moeten ze met elkaar verward worden, en nooit moet het onderscheid ertussen vergeten worden.

Dr. J.R.Beeke, Reformatorische spiritualiteit.

De Heiliging van het leven.

De gelovige boer die zijn akker ploegt, het zaad strooit en het land bemest en verzorgt, is zich er terdege van bewust dat hij voor een goede oogst uiteindelijk volkomen afhankelijk is van uitwendige factoren. Hij weet dat hij het zaad niet kan laten ontkiemen, het niet kan laten regenen of de zon kan laten schijnen. Maar toch blijft hij ijverig arbeiden, uitziend naar Gods zegen, in de wetenschap dat zijn oogst, als hij zijn akker verwaarloost, in het gunstigste geval maar heel mager zal zijn.

Zo is het christelijk leven ook als een tuin die verzorgd moet worden, wil zij vruchten voortbrengen van een heilig leven voor God.

Ik heb eens gelezen van een zendeling, die in zijn tuin een struik had staan met giftige bladeren. Hij had in die tijd een kind dat alles wat het grijpen kon in zijn mond stopte. Vanzelfsprekend spitte hij de struik uit en gooide hem weg. De wortels van de struik zaten echter heel diep. Al gauw kwam de struik weer op. De zendeling moest hem verschillende keren opnieuw uitspitten. Hij had geen keus, maar moest iedere dag gaan kijken of de struik niet opnieuw was opgekomen, om de struik uit te spitten zodra hij zich weer liet zien. De inwonende zonde is net als die struik. Zij moet voortdurend opnieuw worden uitgeroeid. De zonde in ons hart moet voortdurend afsterven.

John Owen waarschuwt ons:

We moeten [de afsterving] elke dag opnieuw beoefenen en in elke plicht. De zonde zal niet sterven, tenzij ze voortdurend wordt aangevallen. Laten we haar met rust, haar wonden zullen weer opknappen en ze zal haar kracht weer terugkrijgen. We moeten voortdurend op onze hoede zijn voor deze eigenschap van de zonde: in onze plichten, in ons werk, in onze gesprekken, in de afzondering, in onze moeilijkheden, in onze vreugden en in alles wat we doen. Als we ergens onopmerkzaam in zijn, dan zullen we daaronder lijden. Elke misstap, elk verzuim is gevaarlijk. (Owen, Works, 3:310)

BIJLAGE 5: Psalm 131, J.H.Donner.

1. Een lied Hammaäloth, van David.

O HEERE, mijn hart is niet verheven en mijn ogen zijn niet hoog; ook heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot en te wonderlijk.

2. Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stilgehouden, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder! Mijn ziel is als een gespeend kind in mij.

3. Israël hope op den HEERE, van nu aan tot in der eeuwigheid.

Als een gespeend kind bij de Heere.

Dit kleine lied laat ons horen waarin de ware grootheid van de ziel bestaat. Wij leren er David, de man die hoog is opgericht kennen in zijn ootmoed en onderwerping aan de wil van de Heere over hem. (...)

David volgt en dient de Heere in de hem aangewezen weg van zijn roeping en tracht niet naar hoge dingen, maar voegt zich bij de nederige, Rom. 12:16. Hij ziet dan ook het beeld van de gezindheid van zijn ziel in het gespeende kind, dat stil en blij tegen de borst van zijn moeder ligt: *'Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stilgehouden, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder! Mijn ziel is als een gespeend kind in mij'*.

Het is niet het beeld van een kind dat gespeend *wordt*, want dat kind is niet stil bij zijn moeder, maar verlangt onrustig, woelig en dwingend naar de moederborst, waaraan men het ontwennen wil. Maar zijn ziel is gelijk aan een kind, dat gespeend *is*, dat zich niet zonder moeite en tegen zijn wil aan de moederborst ontwend heeft, en nu stil en rustig tegen die borst ligt, alsof het er nooit door gevoed was. Aan dat kind is zijn ziel gelijk, hij is zich hiervan bewust als hij het met herhaling noemt, en nadrukkelijk als met een eed verklaart: *'Zo ik niet'*, of *'zeker , vast'* heb ik mijn ziel gezet en stil gehouden. Die woorden wijzen op de moeite en strijd, die ze hem gekost hebben, voordat zijn ziel, als dat gespeende kind, met de wil van de Heere verenigd, aan het hart van God rustte.

David wist dat zijn hart van nature niet gelijk was aan dat rustige, lieve gespeende kind. Hij kende de strijd van zijn eigen trotse wil en verlangens tegen de wil van de Heere in. Hij moest veel angstige en zware strijd voeren, onder gebed en tranen. David beroemt zich hier niet alsof hij in zijn eigen kracht tot die gezindheid van het gespeende kind gebracht heeft, al zegt hij ook: *'ik heb mijn ziel gezet en stilgehouden'*. Dat *ik* is het *ik* van zijn nieuwe mens, die een verlangen heeft naar de wil en wet van God, en dat *ik* heeft de Heere in hem gesterkt door Zijn Woord en Geest zodat zijn ziel helemaal in God zou rusten en zich aan Zijn heilige en wijze wil over zou geven. Stil, rustend in zijn God, verwacht hij nu voor de toekomst wat de wil van de

Heere voor hem bestemd heeft. Als het zuur is of zoet, alle dingen moeten hem medewerken ten goede.

Moge het, zij het misschien niet zonder strijd, ook ons deel zijn of worden, dan zullen wij ootmoedig, godzalig en welgetroost in al onze wegen de Heere verheerlijken, Hem dankend dat Hij ons uit genade een gespeend kind gemaakt heeft.